

Samtidsbiografisk bild - tiden du lever i

Tematiskt arbete: Samtidsbild i samhällskunskap och svenska

Tidsåtgång: 4-6 lektioner samhällskunskap + 4-6 lektioner svenska

I **samhällskunskap** är uppgiften en metoduppgift som syftar till att öva eleven i strukturerad samhällsanalys. Eleven konkretiserar ett samhällsproblem eller en samhällsföreteelse, och analyserar och resonerar om hur detta tar sig uttryck i elevens eget liv eller omgivning.

I **svenska** är uppgiften en övning i att både i tal och skrift resonera och att med stöd av digitala verktyg framställa sin sak på ett strukturerat och mottagaranpassat sätt.

Uppgiften kan också genomföras som separata lektioner i respektive ämne, se "*Samtidsbiografisk bild - tiden du lever i*", "*Skriv en samtidsbiografisk novell!*" och "*Se på mig - jag idag!*"

I korthet:

1. Du som lärare i samhällskunskap och svenska väljer ett tema som klassen ska jobba med (se förslag längre ner).
2. Eleverna skapar en problemformulering utifrån temat. De skriver en samhällsanalys, en argumenterande text där de utifrån egen research utvecklar en nulägesbeskrivning, diskuterar samhällsproblemets orsaker och konsekvenser samt möjliga åtgärder för att lösa problemet. Texten är underbyggd med referenser till relevanta källor, exempelvis rapporter, utredningar eller statistik.
3. Eleverna får i uppgift att ta ett fotografi, en samtidsbild, som syftar till att konkretisera hur samhällsproblemets visar sig i deras egen vardag.

Eleverna presenterar sina fotografier skriftligt och muntligt, och förklarar på vilket sätt fotografierna utgör en samtidsbild, en konkretisering av ett teoretiskt samhällsproblem.

Samtidsbilden laddas upp via Stockholms läns museums app *Samtidsbild*.

Lärohandledningen är utformad av [Pedagogbyrån](https://www.pedagogbyran.se) på uppdrag av [Stockholms läns museum](https://www.stockholm.se/museer).

Eleven tar en mobilkamera till hjälp för att dokumentera och resonera om en samhällsfråga och kopplar ett abstrakt, teoretiskt resonemang till det konkreta - hur en samhällsfråga rent konkret syns i elevens vardag.

Uppgiftsbeskrivning

Inför temaarbetet behöver du göra två saker:

1. Välj tema

Välj ett tema som ni vill att era elever ska jobba med i samhällskunskap och svenska. Det är ingen nackdel om frågan är bred - eleverna ska själva öva på att analysera spannet mellan konkretion och abstraktion.

Förslag på tema	
Tillväxt	Digitalisering
Yttrandefrihet	Jämställdhet
Klimat	Identitet
Fattigdom/utanförskap	Mänskliga rättigheter
Integration	Arbetsmarknad
Innovationer	Psykisk ohälsa

2. Ladda ner appen *Samtidsbild*

Ladda ner appen *Samtidsbild* och testa själv att ladda upp ett foto i appen. Formulera också ett gemensamt ämnesord i form av hashtag, klassbeteckning och skola, (#SA19FNorragymnasiet). Ämnesordet kan sedan användas för att söka fram hela klassens bilder på *Samtidsbild*.

Om du har frågor om *Samtidsbild* kan du kontakta fotoantikvarie Elisabeth Boogh, elisabeth.boogh@stockholmslansmuseum.se, på Stockholms läns museum.

Lektion 1

Den första lektionen syftar till att introducera temat och den samhällsanalysmodell som eleverna ska utgå ifrån. Rita eller skriv så att de ser modellens beståndsdelar:

Problemformulering (frågeställning) - **Nulägesbeskrivning** - **Orsaker** - **Konsekvenser** - **Åtgärder**

Om du till exempel har bestämt dig för att klassen ska jobba med tema *Tillväxt*, så kan du introducera modellen genom att exemplifiera den med en annan samhällsfråga, till exempel så här:

Tema: Tillväxt

Problemformulering: Hur skapar vi hållbar tillväxt?

Nulägesbeskrivning: Ekonomisk tillväxt ses som en förutsättning för ökat välstånd. Samtidigt är jordens resurser ändliga och ojämnt fördelade.

Orsaker: Det ekonomiska kretsloppet bygger på ständig tillväxt. Sedan industrialismen är vi beroende av fossila bränslen och ökad produktivitet, idag billig massproduktion.

Konsekvenser: Konsumtionssamhället bidrar till utsläpp av växthusgaser. Värdet av produktionen är koncentrerat till världens rikaste länder, som blir allt rikare.

Åtgärder på individuell och kollektiv nivå: Återvinning, återbruk, satsningar på förnyelsebar energi.

Under den första lektionen presenterar ni också samtidsbild.se/ för eleverna och uppmanar dem att skapa egna konton på plattformen. Eleverna kommer att få anledning att återkomma till Samtidsbild senare i arbetsprocessen.

Lektion 2

Samhällskunskap: Nu är det dags för eleverna att skapa egna individuella frågeställningar utifrån temat - att formulera ett samhällsproblem som de vill åtgärda. Elevernas frågeställningar kan se lite olika ut, men de måste alla vara möjliga att använda i analysmodellens samtliga steg. Detta kräver research under lektionen. De elever som hinner skapa en frågeställning under lektionens gång kan fortsätta söka mer underlag till sin nulägesbeskrivning. Till lektion 3 ska alla elever ha en problemformulering klar.

Svenska: Du går igenom lämpliga källor/källtyper som relaterar till temat, vad eleverna bör tänka på angående källkritik på nätet, samt hur man källhänvisar i löpande text.

Lektion 3

Samhällskunskap: Repetera uppgiften för eleverna. Under de kommande lektionerna ska skriva en sammanhållen text där de:

1. gör en *nulägesbeskrivning*; Det är viktigt att nulägesbeskrivningen resulterar i en *problemformulering* (som de har jobbat på nu). Nulägesbeskrivningen ska underbyggas med referenser till relevanta källor, exempelvis rapporter, utredningar eller statistik.
2. redogör för bakgrund: ger exempel på *orsaker* till nuläget.
3. redogör för effekter: ger exempel på problemets *konsekvenser*.

4. presenterar möjliga *åtgärder*: ger exempel på slutsatser om den fortsatta utvecklingen, nödvändiga åtgärder för förändring eller utmaningar om ingenting görs i frågan.

Svenska: Du går igenom grunderna i argumentationsteknik och ger eleverna tid att skriva sina argumenterande texter.

Lektion 4-6

Eleverna får tid till att skriva sina texter. Nulägesbeskrivningen ska lämnas in som en delinlämning till lärarna för att stämna av så att ingen elev har kört fast.

Lektion 6-8

Eleverna skriver färdigt sina argumenterande texter.

Läxa till lektion 7-9: ta ett fotografi

Nu är det dags att koppla samman elevernas teoretiska resonemang med deras egen vardag. Eleverna får i uppgift att ta ett fotografi som ska illustrera elevernas nulägesbeskrivning av frågan, det vill säga hur frågan tar sig uttryck i elevernas egna liv eller omgivning.

För att utföra uppgiften ska eleverna

1. använda en mobilkamera och dokumentera hur den aktuella samhällsfrågan syns eller märks i vardagen.
2. ladda ner appen *Samtidsbild* och ladda upp fotot i appen.
3. beskriva bilden, sammanhanget och vad den berättar om samtiden och frågeställningen.
4. ange ett gemensamt ämnesord i form av hashtag, klassbeteckning och skola, (#SA19FNorragymnasiet). Ämnesordet kan sedan användas för att söka fram hela klassens bilder på Samtidsbild.

Om du har frågor om Samtidsbild kan du kontakta fotoantikvarie Elisabeth Boogh, elisabeth.boogh@stockholmslansmuseum.se, på Stockholms läns museum.

Lektionsseriens näst sista lektion i svenska

Varje elev skriver ett halvt till ett helt A4 om hur deras fotografi är en samtidsbild, en konkretisering av ett teoretiskt samhällsproblem. Texten lämnas in till svenskläraren vid lektionens slut.

Lektionsseriens sista lektion i svenska respektive samhällskunskap

Varje elev presenterar muntligen sin samhällsanalys för klassen med utgångspunkt i de texter och samtidsbilder som de själva tagit. Elevernas skriftliga underlag och muntliga presentationer utgör ditt underlag för bedömning (se relaterade förmågor i Lgy11 och Lgr11 nedan).

Om Samtidsbild

Samtidsbild är Stockholms läns museums insamling av digitalt samtidsfotografi. Du kan ladda upp ditt foto via appen *Samtidsbild* i mobilen, eller på <https://samtidsbild.se>.

Som användare skapar du enkelt ett konto första gången du använder tjänsten. Bilderna bevaras för framtida generationer och kan komma att användas i utställningar, publikationer och forskning. Ditt namn kommer synas när bilden är publicerad, och du väljer vilka rättigheter som ska gälla för användning av ditt fotografi, fri användning med angivande av fotograf, eller bara användning i icke-kommersiellt syfte.

Koppling till Lgy11 och Lgr11

Samhällskunskap, gymnasiet	Samhällskunskap, årskurs 9
<ul style="list-style-type: none"> ● Kunskaper om demokrati och de mänskliga rättigheterna, såväl de individuella som de kollektiva rättigheterna, samhällsfrågor, samhällsförhållanden samt olika samhällens organisation och funktion från lokal till global nivå utifrån olika tolkningar och perspektiv. ● Kunskaper om historiska förutsättnings betydelse för dagens samhälle samt om hur olika ideologiska, politiska, ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden påverkar och påverkas av individer, grupper och samhällsstrukturer. ● Förmåga att analysera samhällsfrågor och identifiera orsaker och konsekvenser med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder. ● Förmåga att söka, kritiskt granska och tolka information från olika källor samt värdera källornas relevans och trovärdighet. ● Förmåga att uttrycka sina kunskaper i samhällskunskap i olika presentationsformer. 	<ul style="list-style-type: none"> ● reflektera över hur individer och samhällen formas, förändras och samverkar, ● analysera och kritiskt granska lokala, nationella och globala samhällsfrågor ur olika perspektiv, ● uttrycka och värdera olika ståndpunkter i till exempel aktuella samhällsfrågor och argumentera utifrån fakta, värderingar och olika perspektiv,

Koppling till Lgy11 och Lgr11

Svenska, gymnasiet	Svenska, årskurs 9
<ul style="list-style-type: none"> ● förmåga att läsa, arbeta med, reflektera över och kritiskt granska texter samt producera egna texter med utgångspunkt i det lästa. ● kunskaper om den retoriska arbetsprocessen, dvs. att på ett strukturerat och metodiskt sätt planera och genomföra muntlig och skriftlig framställning som tar hänsyn till syfte, mottagare och kommunikationssituation i övrigt. ● kunskaper om språkriktighet i text samt förmåga att utforma muntliga framställningar och texter som fungerar väl i sitt sammanhang. 	<ul style="list-style-type: none"> ● formulera sig och kommunicera i tal och skrift, ● läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften, ● anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang, ● söka information från olika källor och värdera dessa